

כתר התורה

ע"ש רבי יצחק אבוחצירא זצוק"ל

רבי יצחק יוסף שליט"א

בית ההוראה הארצי כתר תורה ע"פ פסקי מרן

פרשת משפטים תשפ"ו

העלון השבועי

מאמר השבוע

הרב אברהם רחמים

הו מתונים בדיון

בוקנותך שאין אתה יודע איזה מהם יכשר. (ראיה מיוסף הצדיק שהיה מאחרוני השבטים והוא זה שיצא מבורך. דוד המלך הקטן שבאחים המזרז והדחוי הוא זה שנבחר למלך על ישראל, אם כן דע לך היטב - כמה אינך יודע.)

ומיד החלק השלישי במשנה מסיים: 'ועשו סייג לתורה' - באים חז"ל ואומרים אנו יודעים שאתה בן תורה אמיתי, אתה יודע הלכות, אתה יודע מה מותר לאכול, לראות, לשמוע ומה אסור. אבל עדיין עשה לך סייג, תעשה גדר שלא תיכשל שאינך יודע אתה יכול לטעות אתה יכול לשכוח, לכן עשה לך גדר. וכמו שמצינו אצל ישמעאל כהן גדול שבלייל שבת קודש ביקש לקרוא לאור הנר, אמר: הנה אמרו חז"ל שלא יקרא אדם לאור הנר שמא יטה, אם כן אני אקרא ולא אטה, ומה קרה בסוף - הוא קרא בספר והיטה! הוא גילה שחז"ל צדקו. אכן, אדם יכול לטעות ולהיכשל לכן העצה היא להתנהג בענווה ובמתינות - ובעיקר בדיון!

אשתף את הקוראים בסיפור אישי שהתרחש עמי בעודי נער. בכל יום הייתי נוסע לשיבה באוטובוס משכונת קטמון הישנה לשכונת הר נוף יום אחד אני בא לעלות במעלות האוטובוס, אני מרגיש מכה בכתף אני נדחף הצידה, אני מסתכל מהיכן באה הדחיפה הלא נעימה הזו ואני רואה איזה בחור צעיר עוטה על ראשו כובע קפוצ'ון, ממשיך בדרכו להיכנס לאוטובוס ואפי' לא מהרהר על מעשיו, לא שולח מבט לאחור לראות מה קרה למי שפגע. בלבי הייתה תמיהה גדולה על התנהגות הנער, והחלטתי כי הוא ראוי לתוכחה ונזיפה, כך לא מתנהגים... אולם אחר מחשבה מעמיקה יותר, החלטתי לשתוק.

נכנסתי לאוטובוס בעודי ממשיך להרהר בהתנהגות המזרז של הבחור לפתע אני רואה שהוא מסתובב לאחור ואני רואה את פניו. להפתעתי נראה בחור צעיר עם תסמונת דאון בעל הבנה נמוכה, מיד התבהרה לפני כל החוויה הלא נעימה. הבחור הזה ככל הנראה אינו בר הבנה כלי התקשורת שלו אינם כשל אדם רגיל ואני מהרהר בלבי אילו הייתי נוזף בו בקול רם מה היה קורה, אני משער שכאשר הוא היה מסתובב אלי הייתי בוש ונכלם, מה לי להוכיח אדם בעל הבנה מוגבלת, לא די לו ההתמודדות של חיי, גם אני מוסיף להוכיחו הרי שהייתה לי בושה. אכן בזכות המתינות נחסכה ממני עוגמת נפש ברבים.

מכאן נוכל להבין את המשך הכתוב שאומר 'ולא תעלה במעלות על מזבחי אשר לא תגלה ערוותך עליו'. דהיינו, כאשר אדם אינו מתנהג במתינות, יוכל לגלות לבסוף שטעה במעשיו ומחמת הטעות יהיה עומד בוש ונכלם (וכמעשה דרב אדא בר אבהו שקרע את הבגד האדום מן האשה ולבסוף התברר שהיא כותית והזקק לשלם לה ארבע מאות זוז, אמר מתון מתון ארבע מאות זוז, הרי שהודה שטעה במעשיו) ועל זה נאמר ההמשך 'אשר לא תגלה ערוותך עליו' - אם לא תהיה מתון 'ערוותך' - קלונך, יוכל להתגלות ברבים.

נוכה לחיים של סבלנות ענווה ומתינות, אמן!

פרשת השבוע מתחילה ב- 'ולא המושפטים אשר תשים לפניהם' כאשר פרשת יתרו הקודמת מסיימת בפסוק: 'ולא תעלה במעלות על מזבחי אשר לא תגלה ערוותך עליו'.

כתב בעל הטורים סמך הכתוב 'ולא המושפטים' לפסוק 'ולא תעלה במעלות על מזבחי' לומר: 'הו מתונים בדיון' כלומר לא יעלו במעלות אלא ילכו במתון. רמז: 'מעלות' עולה בגימ' 'מתונים' (546).

המתינות הינה מוכרחת לפסיקת הדין לסיבה אחת, לא כל מה שנראה לאדם במבט ראשון, נראה אותו הדבר במבט השני. לכן, כאשר באים להעמיד דין ראוי להתבונן היטב ואז לפסוק את הדין.

אכן, המידה הנלווה אל מעלת המתינות היא הענווה - שפלות וסבלנות, אף היכולת לדון אדם לכף זכות. בכדי להיות מתון צריך להיות עניו, להבין שהטעות יכולה להיות מצויה גם בחלקי.

אכן, המושג 'הו מתונים בדיון' מופיע במשנה הראשונה במסכת המידות - מסכת אבות, אשר עוסקת בהעברת מסר יסודי הראוי ליהודי שעובד על מדותיו. נאמר: 'מושה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע' וכאן דרשו חכמים את עניין הענווה של משה.

'מושה קיבל תורה מסיני'. כיצד? כמו שהר סיני שרתה עליו השכינה בגלל שנהג בענווה (ריב ההרים), אף משה רבינו זכה להוריד את התורה לעם ישראל בזכות מידת הענווה שהייתה בו.

כעת המשנה ממשיכה ואומרת: הם אמרו שלושה דברים: א. הו מתונים בדיון. ב. והעמידו תלמידים הרבה. ג. ועשו סייג לתורה. ע"כ.

הבה נתבונן האם יש איזה חוט המקשר בין שלושת הדברים שאמרו חז"ל? אכן, אחר התבוננות נגלה דבר נפלא, כי שלושת הדברים הללו שאמרו חז"ל, מידת הענווה והמתינות, הן אלו הנותנות את הכוח ליישם.

א. 'הו מתונים בדיון' אומרים חז"ל: אדם נכבד, רגע, אל תמהר לפסוק את הדין, אל תמהר לומר מי זכאי או מי חייב אלא המתן, חשוב שנית היטב, אולי יש צד שני לנאמר, לכן אל תבטח בשיפוט שלך אלא המתן והתבונן באפשרות האחרת.

ב. 'והעמידו תלמידים הרבה' - על כך הגמרא אומרת: כתוב 'בבוקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ידך' דהיינו שאם אדם העמיד תלמידים בילדותו יעמיד גם תלמידים בוקנותו היו לו בנים בצעירותו יעמיד בנים בוקנותו, משום שאין אתה יודע איזה מהם יכשר, אתה חושב שאתה יודע מי התלמיד המוצלח שיהיה, הרי שאני אומר לך שאתה לא יכול לדעת, לפעמים התלמיד האחרון שתלמד בשארית כוחותיך הוא זה שיוכל להושיע את ישראל. וכן בבנים, אתה חושב שהגדולים שלך הם יהיו המוצלחים ואלו האחרונים שכבר אין כח לגדל אותם, הם יהיו פחות טובים לכן אין צורך להביא עוד תולדות קמ"ל אומרים חז"ל: 'לערב אל תנח ידך' תעמיד בנים

שאלה

מי שקנה כלי זכוכית מפואר על מנת ליתנו במתנה ורוצה לקשטו בכך שיניח בתוכו כמה מיני שוקולד וכדומה, כמו שמצוי מאוד היום כדי ליפות המתנה, האם צריך להטבילו, או יכול ליתנו כך ללא טבילה?

תשובה

כתב שולחן ערוך יורה דעה סימן קכ סעיף ח' דישאל שקנה כלי מהעכו"ם והשאלו לחבירו, טעון טבילה, שכבר נתחייב ביד הראשון. ויש מי שאומר שאם לא לקחו הראשון לצורך סעודה אלא לחתוך בו קלפים וכיוצא בו אין צריך להטבילו.

ודעת ה"ש מי שאומר, הוא הגהות אשרי והובא בבית יוסף, וכתב ע"ז החכמת אדם דמש"כ בשם יש מי שאומר, אין זה מפני שיש חולקים, שהרי לא מצאנו שום חולק בדבר, אלא שהרבה פעמים מצינו כן בשו"ע שכשרואה דין שהובא באיזה פוסק יחיד מביאו בשם יש מי שאומר, ולעולם דעתו לפסוק כן להלכה. (וכן כתב הביאור הלכה בהלכות שבת סימן שי"א ע"ש) והוא כלל מפורסם והובא גם בעין יצחק בכללי השולחן ערוך למרן הראש"ל יצחק יוסף שליט"א.

אולם האיסור והיתר לרבינו יונה (כלל נח דין פט') חולק ע"ז וסובר דמכיון שאילו רצה ישראל הראשון להשתמש בו לסעודה אפילו עראי, היה צריך לטבולו, ממילא נתחייב בידו מקרי, והט"ז ס"ק י' פסק מחמת כן להטבילו ללא ברכה.

אולם הרמ"א חשש לאיסור והיתר רק לענין שאם רוצה הסוחר להשתמש בו עראי עד שימכרו שיצטרך להטבילו (ועיין פתחי תשובה ס"ק ט')

והפרי חדש ס"ק כב' כתב דדברי מרן עיקר ושאלו אם ירצה הסוחר להשתמש בו עראי לסעודה א"צ טבילה, דהולכים בכל כלי אחר רוב תשמישו, אבל הפרי תואר ס"ק י' הסכים עכ"פ עם הרמ"א שאם משתמש בו אפילו עראי צריך להטבילו, ורק אם לקחו לחתוך בו קלפים או למסחר ללא שימוש אכילה כלל א"צ טבילה. ומרן הרב עובדיה זצ"ל ביביע אומר חלק ז' יורה דעה סימן ט' אות א' הביא דעת הזבחי צדק להחמיר להטבילם ללא ברכה ושכן כתב הבן איש חי, (ש"ב פרשת מטות סעיף טז) ושכן ראוי להחמיר כדעת הרמ"א וסיעתו דאפילו אם רוצה להשתמש עראי יש להטבילם, ובשעת הדחק ראוי לסמוך על הפרי חדש וסיעתו כיון שהוא מרא דאתרא שלנו עכ"ל.

ולפי זה הקונה כלי על דעת ליתנו במתנה, ורוצה לקשט אותו דרך עראי ולהניח בתוכו מיני מתיקה, לדעת הפר"ח אין צריך טבילה ולדעת הפרי תואר צריך טבילה וכבר כתבנו דדעת הפוסקים להלכה שכן ראוי להחמיר.

אולם נראה לומר דאפילו לדעת הפר"ח דבדרך עראי צריך טבילה, אפשר שיוודה בנידוניו דאין צריך להטביל, דעד כאן לא הצריכו טבילה אלא כשמשתמש בו לאכילה ממש, אבל כשמניח בו מיני מתיקה לא לצורך אכילה כלל, אלא לצורך נוי בעלמא ליפות המתנה ואין הנותן אוכל מהכלי כלל, ואף מקבל המתנה אינו אוכל מהכלי אלא לוקח המיני המשך בעמ' 3

נושא: מכירת חפץ יקר במחיר זול בלי לדעת את ערכו האמיתי

שאלה: גב' ש. אשה מבוגרת אלמנה הדדה לבדה בביתה בשכונת רחביה, נהגה ללכת בכל יום שיש לכותל המערבי, ולקרוא שם את כל ספר התהלים במתינות. ברבות הימים, כאשר ההליכה הארוכה נעשתה קשה עליה, החלה לנסוע במונית לכותל. לאחר תקופה מסוימת, סיכמה עם נהג מונית מסיים, שהיה אדיב באופן מיוחד, על נסיעה קבועה בכל יום שיש, לכותל ובחזרה. באחת הנסיעות בחזור מהכותל המערבי לביתה, הראה נהג המונית לגב' ש. שעון ישן וחלוד. 'אולי את רוצה לקנות אותו?' שאל, בתחילה דרש הנהג עבור השעון 1000 ₪, אך לאחר מיקוח קצר, נמכר השעון בעבור 500 ₪. ש. שקנתה את השעון כהכרת טובה לנהג המסור, לא חשבה שיש איזשהו ערך לשעון, אך בכל אופן, היא ניסתה לנקות אותו מעט - ולאכזבתה, גם אחרי הניקוי השעון נשאר חלוד ומכוער, וכמוכן שהוא לא עבד. ביום שני, הגיע יוסף לביתה של גב' ש. יוסף נוהג להגיע בקביעות בכל יום שני, ולטפל במסירות בכל צרכיה של גב' ש. נקיון, כביסה, קניות, וכדומה. גב' ש. מודה לו ומשתדלת לתגמלו כפי הראוי לו. כשראה יוסף את השעון, שם לב לסמל החברה שייצרה את השעון, והוא זכר במעורפל שיש בזה משהו קצת נדיר. הוא שאל את ש. מה עניינו של השעון החלוד הזה, והיא סיפרה לו שקנתה אותו מנהג המונית, מפני שלא היה לה נעים לסרב לו. יוסף שאל את שולמית אם היא מוכנה למכור לו את השעון, והיא הסכימה בשמחה למכור לו אותו באותו מחיר שהיא רכשה אותו, 500 ₪. בסוף השבוע, הגיע יוסף לחבירו, סוחר עתיקות ידוע, וביקש ממנו להעריך עבורו את שווי השעון, ואם יש סיכוי למכרו ברווח. לאחר כמה ימים התקשר אליו סוחר העתיקות, ובישר לו כי מדובר בשעון של חברה איכותית מאוד, שכיום כבר לא ניתן להשיג את השעונים שלה. 'ולא זו בלבד', הוסיף הסוחר 'אלא שניסיתי לקלף את השכבה העליונה של השעון - כי היה נראה לי מוזר שחברה כזו יוקרתית תייצר שעון ממתכת גרועה כל כך - ואכן התברר לי כי השעון עשוי זהב, וכנראה במשך השנים מישוה ציפה אותו במתכת פשוטה, כדי להסתירו מעינא בישא וכדו', יוסף שמח מאוד לשמוע, ושאל את הסוחר כמה לדעתו שווה השעון. הסוחר ענה שלדעתו אפשר להציב אותו למכירה 15,000 ₪ שקלים, כאשר יתכן שהמחיר הסופי יהיה גבוה מכך בהרבה. כשסיפר יוסף לשולמית על הקורות אותו עם השעון, אמרה שולמית שמתברר שהמכירה שלה היא בטעות, 'לעולם לא הייתי מוכרת שעון השווה 15,000 ₪ 500 ₪', טענה. אך יוסף טען לעומתה, כי הייתה יכולה לבדוק את השעון, ממש כפי שהוא עשה, ואם היא החליטה למכור אותו במחיר כזה - ההפסד הוא שלה. הם הלכו לבורר מה אמור הבורר לפסוק להם?

תשובה: גב' ש. לא זכתה בשעון.

נימוקים: במשנה (ב"מ כה:) מבואר, שהמוצא מציאה בגל ובכותל ישן, הרי אלו שלו. מהטעם שייתכן לתלות שמציאה זו היא מהאמורים שהיו גרים בא"י, לפני כניסת עם ישראל לארץ, ולכן הרי היא של המוצא, ואינו צריך להכריז. הראשונים הקשי על כך, שהרי הדין הוא, שחצירו של אדם קונה לו מציאות שנפלו לתוכה, אף שבעל החצר לא ידע שהגיעו לחצירו (ב"מ יא. חו"מ ס"י רסח, ג), וא"כ, מדוע אין אנו אומרים שהמציאה נקנתה לבעל הגל או הכותל. וכתב המרדכי (רמז רנח) שדין זה הוא דווקא במציאות ששכיח ומצוי שיבואו לחצירו, אך מציאה כזו, שהוטמנה בידי האמורים, אינה מצויה לבוא לחצירו, ולכן אינו קונה אותה בחצירו שלא מדעתו. והביא המרדכי מעשה שהיה באדם שקנה מגוי בדיל, ואחר כך מכרו לחברו, וכשבא הקונה להתיך את הבדיל, נמצא כי היה זה גוש של כסף, שהיה מכוסה בשכבת בדיל. כששמע על כך המוכר, טען שהכסף שייך לו, כיון שנכנס לרשותו, והמכירה הייתה בטעות. ואבי העזרי פסק שהקונה אינו צריך להחזיר את הכסף, משום שהמוכר לא זכה בו כשקנאו מן הגוי, כיון שלא ידע ולא נתנו לקנות הכסף, והודה לו ר"ת, והוסיף שכן אירע מעשה לפני ריב"א.

והנה, הרמ"א פסק כדברי המרדכי (ס' רלב, יח, וס' רסח, ג. וכתב הש"ך שם סק"ו, שהרמ"א כפל דבריו בכדי לבאר שסברת המרדכי שייכא הן בקנין יד, והן בקנין חצר), אך הנתח"מ (ס' רסח, ג) הקשה, שהרי מכל הראשונים שהקשו כקושיית המרדכי, ולא תירצו כדבריו, מוכח שאינם סוברים כסברתו, ולדידהו חצר קונה לאדם שלא מדעתו אף בדברים שאינם מצויים לבוא לתוכה. ולכן מסיק שם שהעיקר להלכה כדעת התוס' ועוד ראשונים, שמציאה שאין סופה להימצא על ידי בעל החצר, כמו מציאה זו שהייתה מוטמנת בעומק הקרקע, אינה נקנית לבעל החצר, משום שהרי היא כאבודה ממנו ומכל אדם, ודינה כהפקר ונדחק שם לבאר שכן היא גם כוונת הרמ"א. ובקצוה"ח (ס' קפא, ט) כתב שהוא ספיא דדינא.

ובשו"ת עבודת הגרשוני (ס' צד, הובא בפת"ש ס' רלב סק"ח) דן באופן שאחד קנה

המשך בעמ' 3

מחבירו כלי, וחשב שהוא עשוי מבדיל, ולבסוף התברר שהכלי עשוי מכסף [לא שהכלי היה כסף מצופה בבדיל, אלא הכסף עצמו היה נראה לו בטעות כבדיל]. ונסתפק שם אם דין זה דומה לדברי המרדכי, שהרי במרדכי אפשר להבין שבתוך הבדיל היה מונח מטמון של כסף, ואת המטמון הזה לא קנה הקונה בידו או בחצירו, כיון שלא ידע עליו. אך במקרה הזה, הרי ידע שהוא קונה כלי פלוני, אלא שטעה ולא ידע את שווי של החומר ממנו עשוי הכלי, ויש להסתפק אם שייך לומר שקנה את הכלי רק לשווי וערך הבדיל, ואילו את ערך ושווי הכסף לא קנה. וסיים שם שאחר שנסתפק בזה כמה שנים, מצא בדברי הלבוש (ס"ס רלג) שסברת המרדכי שייכת אף בכה"ג.

והנה, בנידון דידן, לכאורה ישנם את שני הנידונים הנ"ל. ראשית, נמצא שהיה שעון זהב מוטמן בתוך ציפוי ממתכת פשוטה שזה הנידון של מי שמצא כסף בתוך חתיכת בדיל שלכו"ע לא זכתה בזה גב' ש. ושנית, נמצא שהשעון עצמו שווה יותר, מפני שהוא איכותי ומתוצרת חברה ידועה וזה דומה לנידון של כלי שנמצא שהוא עצמו מכסף שלדעת העבודת הגרשוני לא זכתה הגב' בזה. ואילו להכרעת הנהג"מ זכתה ש. בשווי זה, משום שאף שאין מצוי שתיכנס מציאה כזו לרשותה, מכל מקום אחר שנכנסה, יתכן מאוד שסופה להימצא על ידי מי שהיא בידו, ואין זה כמטמון שאין סופו להימצא ע"י בעל החצר.

אמנם יש שציידו שבזה אף העבודת הגרשוני מודה שהגב' זכתה בה, משום שזה דומה לשאר טעות שטעה המוכר בשווי החפץ, ולא שהיה סבור שהוא עשוי מחומר אחר, שטעות כזו בוודאי אינו מונע מלקנותו כולו. ויש לציין עוד, שלפי זה שיוסף לא קנה את חלק השווי מחמת שהיא מחברה ידועה, גם גב' ש. שהרי גם נהג המונות שמכר לה אותו יכול לטעון שמכר בטעות.

בברכה יגאל אלון ס"ט.

מותיקה ממנו ומטביל הכלי, ולכך יש לומר דגרע טפי מאכילת עראי וא"צ טבילה לכולי עלמא.

ועוד דוודאי נידון זה חשיב שעת הדחק, דברוב פעמים אם יטביל הכלי כבר אינו נחשב חדש ונגרע ערך חשיבותו כמקודם, ומוריד בזה מערך המותנה, וכבר כתבנו בשם היביע אומר שיש להקל בשעת הדחק.

ויש לנו בכל זה לילך אחר מה שנוהגים בפשיטות בכל החנויות המוכרים כלים אלו ומעצבים אותם לפי בקשת הלקוח ומניחים בהם מיני מתיקה וכדומה, ואין איש שם על לב לחוש לכלי שאינו טבול, וכל מקום שהלכה רופפת בידך פוק חזי מאי עמא דבר.

ואסיים במעשה אודות הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל אשר נשאל פעם מאת הכומר עוכר ישראל אודות שני הלכות ביהדות, האחת, היא מה שידוע שאם רואה אדם כלב רץ לקראתו, ישב ויאמר ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו. והשנית, היא שאם רואה אדם רב תלמיד חכם יש לו לעמוד מפניו, ושאל אותו רשע, איך ינהג יהודי שבאו לידו שני המקרים גם יחד, שרואה לפניו כלב וגם תלמיד חכם, ישב? או יעמוד?

והשיבו רבי יהונתן דכלל ידוע הוא אצלנו "כל מקום שהלכה רופפת בידך פוק חזי מאי עמא דבר" ולכן הציע רבי יהונתן לומר, בא ונצא אני ואתה לשוק ונראה היאך העם נוהג, לשבת? או לעמוד? ומזה נמצא תשובה לשאלתך! לפני הכומר חפו. (שרי המאה)

בברכה
אלון בן שבת

שרי המאה מן המדרח

הרב יוסף חיים בן שבת

רבי מרדכי נבון

חכם מרדכי בנימין נבון (ג'ליבון) נולד לאמו אלישבע ולאביו חכם אפרים נבון בשנת תקמ"ח (1788) בירושלים.

מצד אביו, נכדו של חכם יונה נבון מחבר ה'נחפה בכסף', ומצד אמו נכדו של חכם חיים מונדובי, מתלמידי חכם חיים בן עטר, ה'אור החיים', וראש ישיבת 'תפארת ישראל'.

רעייתו הראשונה וילדיהם נפטרו בחייו, והוא נותר ערירי, עד שבשנת תקפ"ח (1828) נשא לאישה, אלמנה ענייה, אמו של חכם יעקב שאול אלישר, לימים הראשון לציון, שהיה אז רק בן אחת-עשרה. הוא אמצו כבן, גדלו בתורה, והיה לרבו. בבר המצווה שלו, נתן לו את כינויו, היש"א ברכה. בשנת תקצ"ב (1832), נשא אישה והוליד את ילדיו בביתו של חכם מרדכי בנימין נבון, והיה סמוך על שולחנו, כדי שימשיך לגדול בתורה.

חכם מרדכי בנימין נבון שימש ראש אבות בתי הדין בירושלים, ועמד בראש כמה ישיבות בירושלים: ישיבת המקובלים 'בית אל', ישיבת 'בית אהרון קצין', יחד עם קרובו, הראשון לציון חכם יהודה נבון, ישיבת 'חסד לאברהם', וישיבת 'בנין שלמה'. ישיבות אלו נתמכו ע"י משפחת עאג'יב מליוורנו.

לצד דאגתו לתלמידיו, עסק במעשי צדקה וחסד. ביתו היה פתוח ליתומי ירושלים ואלמנותיה, שהיו סמוכים על שולחנו. בשנת תר"ט (1849) מונה לתפקיד עוזרו של הראשון לציון, החכם הישיש, יצחק קובו, ושימש בפועל כראשון לציון.

חכם מרדכי בנימין נבון נפטר ביום ה' טבת תרי"ב (1851), ונטמן בבית הקברות בהר הזיתים.

בנו ותלמידו, הראשון לציון, חכם יעקב שאול אלישר, פרסם בשנת תרל"ו (1876) את הספר 'בני בנימין וקרבי איש', בו צירף לספר אחד את חיבורו של חכם מרדכי בנימין נבון לחיבור שלו. לאחר מותו נטמן לצדו בהר הזיתים.

חכמת נשים

בס"ד

הביטחון שנבנה מרגעים קטנים

היא הייתה אלופה בלרדת על עצמה.
אם איחרה – "נו באמת, למה את כזאת."
אם שכחה – "ברור, תמיד את..."
ואם העזה לרגע לרצות יותר – "עזבי, זה לא בשבילך."

זה לא היה קול חזק או דרמטי.
יותר דומה ללחישה, מין זמזום עדין
ברקע, כזה שמתרגלים אליו... ושוכחים
שהוא בכלל שם.

בוקר אחד, כשהתיישיבה לעבוד, היא
שמה לב שמשוה בה מתכווץ בכל פעם
שהיא פותחת את המחשב.

לא דרמה.

לא חרדה.

רק כיווץ קטן בלב, כזה שכבר הפך
מוכר.

בלי לתכנן, היא לקחה דף וכתבה שאלה
שלא שאלה את עצמה הרבה זמן:

"מה אני צריכה ממני היום?"

זו הייתה שאלה אחרת.

לא שאלה של ביקורת.

לא שאלה של שיפור.

פשוט שאלה של הקשבה.

היא הביטה בדף לא מעט זמן.

והתשובה שעלתה הייתה פשוטה עד

שכמעט התביישה בה:

"קצת רכות".

באותו יום, כשקבעה פגישה חשובה,

היא בלבלה בתאריך.

טעות קטנה.

כאלה שקורות.

פעם, המשפט המוכר כבר היה קופץ

מעצמו:

"איך את תמיד עושה את זה?"

"אי אפשר לסמוך עלייך".

הפה כמעט אמר את זה.

אבל משוה עצר.

היא נשמה.

וחייכה לעצמה חיוך קטן.

כזה שאף אחד אחר לא רואה.

"אני לומדת," היא אמרה לעצמה בשקט.

לא מתנצלת.

לא מאשימה.

פשוט מתארת מציאות.

בערב, כשהיא חזרה הביתה, הדף הקטן
עוד חיכה לה על השולחן.

משהו בה זז.

לא ניצחון.

לא הקלה גדולה.

יותר כמו סדק דק בקיר ישן –

שפתאום מאפשר לפס של אור להיכנס.

לא מקרי בכלל שיתכן מאוד שהסיפור

הזה ירגיש לך מוכר,

הרבה נשים חושבות שהבעיה שלהן היא

חוסר ביטחון עצמי.

שהן צריכות להיות יותר אמיצות, יותר

חדות, יותר בטוחות.

אבל אם מקשיבים רגע פנימה, מגלים

שלו רוב זה לא חוסר ביטחון –

אלא עודף שיפוט.

כי אנחנו לא קמות בבוקר ואומרות

לעצמנו:

"אני לא סומכת על עצמי".

זה משפט גדול מדי.

במקום זה אנחנו חיות עם משפטים

קטנים:

"נו, ברור ששוב דחית".

"איך את מסתבכת עם דברים פשוטים".

"עזבי, זה גדול עלייך".

משפטים קטנים, יומיומיים, כמעט

אגביים.

אבל הם מצטברים.

והם יוצרים מציאות פנימית שבה כל

טעות הופכת להוכחה.

וכשכל טעות אומרת משוה על מי שאת –

איך אפשר להרגיש ביטחון?

הנקודה המשמעותית בסיפור לא הייתה

הטעות.

אלא הרגע שבו היא לא הפכה אותה

לעוד אגרוף מילולי.

וזה רגע קטן, אבל עמוק.

כי ביטחון עצמי לא נבנה מהצלחות

גדולות.

הוא לא נבנה מהוכחות.

הוא נבנה מהיחסים.

מהאופן שבו את מתייחסת לעצמך דווקא

כשלא הלך.

כשטעית.

כששכחת.

כשלא היית במיטבך.

איך את מקבלת את האנושיות שבך.

רובנו למדנו לחשוב שביקורת היא מנוע.
שאם לא נהיה קשות עם עצמנו –
נדרדר.

שאם נרפה – נאבד שליטה.

אבל בפועל, ביקורת לא יוצרת תנועה –

היא יוצרת קיפאון.

כי קשה לפעול כשאת פוחדת מהקול

שיבוא אחר כך.

רכות, לעומת זאת, לא אומרת לוותר.

היא לא אומרת "הכול בסדר".

היא אומרת:

"אני איתך גם כשלא".

וזה הבדל עצום.

השאלה "מה אני צריכה ממני היום?"

מעבירה אותך ממגרש השיפוט למגרש

ההקשבה.

וברגע שאת מקשיבה – משוה נרגע.

לא הכול נפתר.

לא הכול מסתדר.

אבל את כבר לא נגד עצמך.

ואמון עצמי נבנה בדיוק שם.

לא בהצהרות גדולות.

לא בהחלטות דרמטיות.

אלא בפעם אחת שבה את עוצרת

משפט ישן –

ובוחרת משפט אחר.

פשוט.

אנושי.

רך.

וככה, לאט, בלי רעש, בלי דרמה –

מתחיל להיבנות משוה יציב.

לא ביטחון שמתבסס על זה שתמיד

תצליחי.

אלא ביטחון שמתבסס על זה

שגם אם לא –

את תישארי לצידיך.

ספרי לי על רגע אחד של "חמלה" מול

כישלון, איך הרגשת?

וחשוב מכך – איך ההתנהלות שבאה

אחרי זה.

תדעו לכן שמשוה נותן לי כוח. ואני

מחכה לקבל אותו מכן.

שבת של רכות חמלה ואהבה ♥

ליאורה דהן – מנטורית לאימהות

אמיתיות

050-410-3-421

dahan.liora.co@gmail.com

מטרות העמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים